

PROF. DR. IAN RITCHIE

SFIDAT E PROFESIONIT TË KONTABILITETIT NË SHQIPERI NË KONTEKSTIN E SFIDAVE ME TË CILAT PËRBALLET KY PROFESION NË TË GJITHË BOTËN

Zonja dhe zoterinj, mirëmëngjesi. U ndjeva me të vertetë mirë kur më kërkuan të trajtoja në këtë Konferencë Jubilare çështjen e sfidave me të cilat përballet Profesionit të Kontabilitetit në Shqipëri.

Mendoj se fillimisht duhet të prezantohem. Emri im është Ian Ritchie dhe jam Drejtues i Ekipit të projektit të financuar nga Banka Botërore për përfundimin e kapacitetëve të Këshillit Kombëtar të Kontabilitetit në Shqipëri. Unë jam profesor në Universitetin e Skocisë Perëndimore dhe deri kohët e fundit kam qenë drejtor i Qendrës së Universitetit për Kontabilitetin Ndërkombëtar dhe Drejtimin Korporativ. Kam qenë dhe jam i përfshirë në hartimin e Standardeve Kombëtare të Kontabilitetit në disa vende, përfshirë Poloninë, Azerbajxhanin dhe Kazakistanin, dhe jam i lumtur që jam i përfshirë edhe në hartimin dhe përmirësimin e standardeve të kontabilitetit në Shqipëri.

Projekti ynë përfshin dy elemente bazë, të cilat ndoshta e përmbledhin të gjithë gamën e sfidave me të cilat përballet profesioni i kontabilitetit në Shqipëri. Elementi i parë i projektit tonë është ofrimi i asistencës teknike për të përfunduar procesin e hartimit të standardeve përmes përmirësimit të transparencës dhe pjesëmarrjes më të gjerë të palëve të interesuara. Ndërsa elementi i dytë është krijimi i një mekanizmi të qëndrueshëm për adoptimin e Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar dhe përditësimin e përkthimit të tyre, si pjesë e procesit të pranimit të SNRF-ve për përdorim në Shqipëri.

Sfidat me të cilat përballet Këshilli Kombëtar i Kontabilitetit janë të pesëfishta:

1. Së pari, të arrijë të ketë një përkthim të përditësuar të SNRF-ve, duke përfshirë edhe SNRF-të për Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme, në përputhje të plotë me procesin e përkthimit të përcaktuar nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit;
2. Së dyti, të ndryshojë dhe të përmirësojë Standardet Kombëtare të Kontabilitetit në mënyrë që ato të konvergojnë me SNRF-te si dhe Direktivat e Bashkimit Evropian për Legjislacionin e Shoqërive;
3. Së treti, të përfundojë procesin e hartimit të standardeve përmes përmirësimit të transparencës dhe pjesëmarrjes më të gjerë të palëve të interesuara, si dhe përmes dhënies së udhëzimeve të përshtatshme për të nxitur zbatueshmërinë;
4. Së katërti, të përcaktojë fushën e veprimit të Standardeve Kombëtare të Kontabilitetit për t'u siguruar se, për të gjitha njësitë që janë subjekt i Ligjit për Kontabilitetin, të ketë regjime të përshtatshme të raportimit financiar; dhe
5. Së pesti, të përmirësojë shkallën e zbatueshmërisë të standardeve të kontabilitetit në Shqipëri.

Këto sfida janë bërë edhe më të vështira për shkak se mjedisi ndërkombëtar i kontabilitetit dhe i raportimit financiar është në ndryshim të vazhdueshëm. Kjo do të thotë se edhe Këshilli Kombëtar i Kontabilitetit synon drejt një objekti që është në lëvizje të vazhdueshme. Arsyet pse ky objektivi është në lëvizje datojnë 10 vjet me parë dhe ato janë:

1. Së pari, vendimi i Bashkimit Evropian për të caktuar Bordin e Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit si organin e tij përgjegjës për hartimin e standardeve, gjë që shërbeu si katalizator për pranimin e Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit edhe nga vende të tjera;
2. Gatishmëria e Shteteve të Bashkuara, së pari për të pranuar SNRF-të për shoqëritë joamerikane, dhe së dyti për të shqyrtuar mundësinë e përdorimit të tyre edhe për shoqëritë amerikane.

Në vitin 2002, BE-ja mori vendimin që të gjitha shoqëritë e listuara në një bursë të Bashkimit Evropian duhet të zbatonin SNRF-te në përgatitjen e pasqyrave financiare - kjo është e famshme Rregullore 1606. Në të njëjten kohë, gatishmëria e Shteteve të Bashkuara për t'u angazhuar në procesin e konvergences çoi në nënshkrimin e *Marreveshjes së Norwalkut* në fillim të vitit 2002. *Marreveshja e Norwalkut* është një program konvergjence i përbashkët dhe intensiv, që ka qenë një pikë e rëndësishme e axhendës së Bordit të Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit vitet e fundit. Ky program konvergjence ka gjeneruar dhe vazhdon të gjenerojë ndryshime të rëndësishme tek SNRF-të, gjatë kohës kur SNRF-të dhe Parimet e Kontabilitetit Gjerësisht të Pranuara në SHBA, përafrohen gjithnjë e më shumë.

Më pas, në korrik të vitit 2006, Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit shpalli një moratorium mbi ndryshimet në SNRF-të sipas të cilit të gjitha ndryshimet në rregulloret e standardeve ndërkombëtare të kontabilitetit do të pezulloheshin deri në vitin 2009. Kjo masë u mor në përgjigje të shumë shoqërive në Bashkimin Evropian të cilat ishin shprehur se ato ishin ende duke i përshtatur sistemet e tyre të kontabilitetit që nga prezantimi i SNRF-ve për herë të parë në vitin 2005, i cili kishte rezultuar më kompleks nga sa ishte parashikuar.

Sigurisht, që moratoriumi tani ka përfunduar dhe ne shohim një rrjedhë të vazhdueshme ndryshimesh në SNRF, ndryshime të cilat shoqëritë duhet t'i kuptojnë dhe t'i inkorporojnë në metodologjitë dhe sistemet e tyre të kontabilitetit. Ndryshimet e bëra deri tani shkojnë përtej ndryshimeve të vogla të natyrës së raportimit. Në fakt vetë parimet mbi të cilat bazohen shumë SNRF janë duke u ndryshuar, ndërkohë që Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit rishikon standardet një nga një.

Në shtator të vitit 2010 bordi njoftoi se faza e parë e kuadrit konceptual, e cila kishte të bënte me karakteristikat objektive dhe kualitative të raportimit financiar, kishte përfunduar. Kështu për shembull, ne mund të shohim se qëllimi i pasqyrave financiare ka ndryshuar.

Ai ka qenë: Qëllimi i pasqyrave financiare është të japë informacion në lidhje me pozicionin financiar, performancën dhe ndryshimet në pozicionin financiar të një njësie, që është i dobishëm për një gamë të gjerë përdoruesish në marrjen e vendimeve ekonomike.

Dhe është bërë: Qëllimi i raportimit financiar me qëllim të përgjithshëm është të sigurojë informacion financiar në lidhje me entitetin raportues që është i dobishëm për investitorët kapitale, aktuale dhe potenciale, huadhënësit dhe kreditorët e tjere, në marrjen e vendimeve në cilësinë e tyre si ofrues kapitali.

Ndryshimi i theksit nga "një gamë e gjerë përdoruesish" në një "gamë më të ngushtë përdoruesish" nënkupton që SNRF-të pritet të bëhen më teknike në përmbajtje, duke supozuar se pasqyrat financiare do të përdoren nga një game e kufizuar përdoruesish të sofistikuar. Por Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit ka vlerësuar tashmë se SNRF-të e plota i ngarkojnë me një barrë shumë të madhe njësitet e vogla dhe të mesme dhe për kete arsye, në vitin 2009, ata prezantuan SNRF-të për Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme. SNRF për NVM nuk ndryshohen çdo vit por në një cikël tre vjeçar. Rishikimi i parë i këtij standardi pritet të ndodhe në një të ardhme të afërt.

Me prezantimin e këtij standardi, bota u njoh me raportimin financiar të diferencuar. Ai pati një ndikim në Direktivat e BE-se mbi Legjislacionin e Shoqërive. Jam i sigurt që ju jeni në dijeni se BE-ja aktualisht po shqyrton Direktiven 4 dhe 7, dhe ne jemi në pritje të një direktive të re të kombinuar në vitin 2014.

Pra, në përfundim, mund të themi se kontabiliteti global po kalon një periudhë ndryshimi të madh, ku sfida më madhore e profesionit të kontabilitetit në mbarë botën është përshtatja dhe ecja në të njëjtin ritëm me këtë ndryshim.

Por si do të ndikojë e gjithë kjo në profesionin e kontabilitetit në Shqipëri? Do të doja të jepja katër aspekte në lidhje me këtë:

1. Së pari, është e nevojshme përshtatja me ndryshimet e SNRF-ve. Kjo kërkon investim gjithnjë e në rritje në Zhvillimin e Vazhdueshëm Profesional të profesionisteve të kontabilitetit në Shqipëri. Kontabilistët shqiptarë duhet të jenë plotësisht të njohur me ndryshimet, në mënyrë që t'i zbatojnë ato në raportimin korporativ në të gjithë vendin.
2. Së dyti, është i nevojshëm përmirësimi i Standardeve Kombëtare të Kontabilitetit në mënyrë që raportimi financiar për ndërmarrjet shqiptare të vogla dhe të mesme t'i afrohet standardit ndërkombëtar. Barra për përmirësimin e standardeve bie mbi Këshillin Kombëtar të Kontabilitetit, por barra për zbatimin e tyre bie mbi të gjithë profesionin e kontabilitetit.
3. Së treti, është e nevojshme që të mendohet mbi kontabilistët e së ardhmes. Mjedisi i raportimit financiar ka ndryshuar dhe do të vazhdojë të ndryshojë dhe trajnimi dhe kualifikimi profesional duhet të fokusohen në aftësitë që kontabilistët dhe audituesit duhet të kenë për t'iu përshtatur një mjedisi në ndryshim të vazhdueshëm.
4. Dhe së fundi, është i nevojshëm edukimi i përdoruesve të pasqyrave financiare. Qëllimi kryesor i pasqyrave financiare është të "japin informacion financiar që është i dobishëm në marrjen e vendimeve." Nëse përdoruesit nuk i kuptojnë pasqyrat financiare, atëherë pasqyrat financiare, sipas përkufizimit më lart, nuk mund të jenë të dobishme. Kjo është ndoshta sfida më e madhe për profesionin e kontabilitetit.

Nga ana ime, shpresoj që ekipi im të luajë një rol të vogël në këtë proces ndryshimi dhe zhvillimi në Shqipëri. Qëllimi i projektit tonë është të ndihmojë Këshillin Kombëtar të Kontabilitetit ta nisë këtë proces dhe të planifikojë ndryshime dhe përmirësime për një periudhë afatmesme. Suksesi afatgjatë i këtij ndryshimi varet nga ju, anëtarët e Profesionit të Kontabilitetit dhe unë ju uroj suksese në përmbushjen e këtyre sfidave.

Faliminderit.